

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obo/12/2020
Identifikačné číslo spisu: 1099894999
Dátum vydania rozhodnutia: 25.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1099894999.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej v spore žalobcu: BoBr., spol. s r. o. v likvidácii, so sídlom A. Gwerkovej 1513/29, Bratislava, IČO: 35 687 703, zast. JUDr. Martou Vícenovou, advokátkou, so sídlom Záhorácka 5478/15B, Malacky, proti žalovanému: Dopravná poisťovňa, a. s., so sídlom Ružinovská 1, Bratislava, IČO: 31 634 834, o zaplatenie 118.178,32 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. júla 2020, č. k. 63Cb/63/1999-209, v časti o zaplatenie sumy 7.958,50 eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. júla 2020, č. k. 63Cb/63/1999-209 v napadnutej časti o zamietnutí sumy 7.958,50 eur s príslušenstvom p o t v r d z u j e .

II. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. júla 2020, č. k. 63Cb/63/1999-209 vo výroku o trovách konania m e n í t a k , že žalovanému priznáva voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 96,64%.

III. Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 1.989,60 eur titulom istiny s 18% úrokom z omeškania od 15. júla 1999 až do zaplatenia (výrok I.). Vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.). Žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 98,32% (výrok III.).

2. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že žalobca uzatvoril dňa 30. septembra 1998 so žalovaným poistnú zmluvu pre jednorazové poistenie prepravovaného tovaru v medzinárodnej cestnej doprave, ktorej predmetom bolo poistenie prepravy tovaru (elektromotorov) na

poistnú sumu 4.750.000,- Sk. Žalovaný pri uzatváraní poistnej zmluvy nepreskúmal prepravovaný tovar a vychádzal z poistnej hodnoty uvádzanej poisteným. Poistné bolo určené vo výške 19.238,- Sk. V prípade poistnej udalosti vzniknutej stratou tovaru predstavuje v zmysle poistnej zmluvy spoluúčasť v krajine Bosna a Hercegovina 20%, minimálne však 5000,- Sk. Na základe vzniknutej poistnej udalosti (dopravnej nehody v štáte Bosna a Hercegovina) si žalovaný nechal vypracovať jeden znalecký posudok na hodnotu zničenej zásielky a následne vyplatil žalobcovi poistné plnenie v sume 239.760,- Sk.

Táto suma podľa žalovaného predstavovala skutočnú škodu, ktorá žalobcovi vznikla.

Žalobca však za skutočnú škodu, ktorá mu poistnou udalosťou vznikla, považoval sumu 4.750.000,- Sk, nakoľko túto preukázateľne zaplatil za prepravovaný tovar a na túto hodnotu bol tovar u žalovaného aj poistený. Žalobca mal za to, že zo žiadnych zákonných ustanovení ani zo žiadnych ustanovení poistnej zmluvy a jej príloh nemožno vyvodiť, že pre plnenie

je rozhodujúca tzv. všeobecná alebo úradná cena, naopak všeobecné (poistné) podmienky uvádzajú pojem „skutočná škoda“, pričom preukazovanie vzniknutej škody a ceny na trhu v čase a mieste poistenia je určené zaplattenou faktúrou. Žalobou podanou dňa 9. augusta 1999 sa preto žalobca domáhal poistného plnenia vo výške 3.560.240,- Sk spolu s úrokom z omeškania vo výške 18% ročne, čo predstavovalo ním vyčíslenú škodu na prepravovanom tovare (4.750.000,- Sk) po odpočítaní už zaplatteného poistného plnenia (239.760,- Sk) a zohľadnení 20% spoluúčasti žalobcu.

3. Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7K/328/2001 zo 4. marca 2002

bol na majetok žalovaného vyhlásený konkurz, pričom žalobca si predmetnú pohľadávku prihlásil do konkurzu, ale správca ju poprel. K uspokojeniu žalobcovho nároku v konkurznom konaní preto nedošlo. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 7K/328/2001-895

z 24. júna 2019 bol konkurz na žalovaného zrušený. (K následnému výmazu žalovaného z obchodného registra [§ 68 OBZ] doteraz nedošlo - pozn. odvolacieho súdu).

4. Súd prvej inštancie ustálil, že žalobcom tvrdené skutočnosti ohľadom uzavretia poistnej zmluvy, ako aj priebehu dopravnej nehody a čiastočnej úhrady poistného plnenia, neboli žalovaným v konaní namietané a predmetom konania teda bolo určenie výšky náhrady škody poisteného tovaru. Nariadil preto vo veci znalecké dokazovanie znalcom z odboru elektrotechnické zariadenia a systémy, Ing. Q., za účelom stanovenia obvyklej hodnoty poisteného tovaru - 999 ks elektromotorov typu KUD 050i ku dňu 30. september 1992. Znaleckým posudkom č. 1/2002 zo dňa 1. marca 2002 mal súd prvej inštancie za hodnoverne preukázanú hodnotu poistovaného tovaru, ktorá predstavovala sumu 299.700,- Sk bez DPH. Poukázal na ust. § 788 ods. 1 a § 806 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) v spojení s čl. II bodu 2, čl. VII bodu 1-3, čl. VIII bodu 3, čl. XIV bodu 3 a čl. XV Všeobecných poistných podmienok prepravovaného tovaru a uviedol, že vzhľadom na citované ustanovenia možno žalobcovi priznať len skutočnú škodu, ktorá by sa musela vynaložiť na znovuzriadenie tovaru rovnakého druhu a kvality v čase poistenia v mieste jeho odoslania, a žalobcovi tak mohla

byť priznaná len skutočná škoda preukázaná znaleckým posudkom, teda v sume 299.700,- Sk. Nakoľko žalovaný už plnil žalobcovi 239.760,- Sk, súd prvej inštancie považoval žalobu za sčasti dôvodnú, a to v sume 59.940,- Sk (1.989,60 eur - pozn. odvolacieho súdu).

Vo zvyšnej časti preto žalobu zamietol.

5. Žalobca si v konaní uplatnil úroky z omeškania vo výške 18% od 15. júla 1999

až do zaplattenia, pričom súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná výška úrokov neprevyšuje úrokovú sadzbu stanovenú v § 369 Obchodného zákonníka

(zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej aj „OBZ“) platného v čase omeškania žalovaného. Keďže žalovaný neplnil v rozsahu, ktorý žalobcovi prináležal

na základe uzatvorenej poistnej zmluvy, úroky z omeškania žalobcovi priznal v zmysle výrokovej časti napadnutého rozsudku.

6. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ust. § 255 ods. 2 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Žalobou bola uplatnená suma 3.560.240,- Sk, teda 118.178,32 eur (100%). Žalobca mal v konaní úspech v sume 1.989,60 eur (1,68%).

Vzhľadom na pomer úspechu priznal súd vo veci prevažne úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 98,32%.

7. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodu podľa ust. § 365 ods.1 písm. f/ CSP, teda, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Poukázal na znalecký posudok, ktorým bola určená hodnota poistného plnenia na sumu 239.760,- Sk (7.958,50 eur). Túto sumu považoval súd prvej inštancie za uhradenú preukázaním interného „príkazu na úhradu poistného plnenia“ zo dňa 14. júla 1999 a listinou zo dňa 14. júla 1999 označenou ako likvidačná správa. Žalovaný zároveň predložil listinu „Likvidácia poistnej udalosti“ zo dňa 20. júla 1999, v ktorej uvádza, že z účtu poisťovne bolo poukázané plnenie vo výške 239.760,- Sk na účet žalobcu. Tieto listiny sú však interným dokladom žalovaného. Žalobcovi takáto suma na účet nebola pripísaná a žalovaný nepredložil bankový doklad, ktorým by preukázal realizáciu prevodu. Na základe uvedeného žalobca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „najvyšší súd“) rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že zaviazže žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 7.958,50 eur s príslušenstvom a zároveň ho zaviazže k náhrade trov konania.

8. Žalovaný sa k podanému odvolaniu žalobcu nevyjadril.

9. Konanie v prejednávanej veci začalo na súde 9. augusta 1999, teda za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, z ktorých poslednou novelizáciou účinnou pred začatím konania v tomto prípade bol zákon č. 185/1999 Z. z., ďalej tiež len „OSP“ alebo „rozhodné znenie OSP“). Ustanovenia § 9 ods. 3 písm. a/, resp. aj písm. c/ bodu 6 a § 84, § 85 ods. 4 a § 85a rozhodného znenia OSP, ktoré na prejednanie tohto sporu v prvej inštancii (podľa OSP „v prvom stupni“) založili vecnú a miestnu príslušnosť Krajského súdu v Bratislave, trvajúcu až do skončenia konania (§ 11 ods. 1 OSP v spojení s § 470 ods. 2 CSP), zároveň určili tiež funkčnú príslušnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v tejto veci ako súdu odvolacieho (§ 10 ods. 2 OSP a § 470 ods. 4 CSP). V tejto súvislosti je potrebné vychádzať z prechodného ustanovenia § 470 ods. 4 CSP, v zmysle ktorého konania začaté do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. júna 2016 dokončia súdy, na ktorých sa konanie začalo. Uvedené znamená, že konanie, ktoré sa začalo do 30. júna 2016 na krajskom súde ako súde prvej inštancie, sa na tomto súde dokončí podľa Civilného sporového poriadku. Táto istá zásada platí aj pre štádium odvolacieho konania, že pokiaľ podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 o odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvej inštancie rozhodoval najvyšší súd, tak je najvyšší súd odvolacím súdom vo veciach, v ktorých koná a rozhoduje krajský súd ako súd prvej inštancie, aj podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016. Zároveň tento záver vyplýva aj z aplikácie čl. 4 Základných zásad, na ktorých je Civilný sporový poriadok postavený, ako aj z ustanovenia § 34 CSP v spojení s ustanovením § 31 ods. 2 CSP. V ustanovení § 31 ods. 2 CSP je výslovne upravená funkčná príslušnosť najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu proti rozhodnutiam krajských súdov vydaným v sporoch o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach. Z uvedeného vyplýva záver, že aj v ďalších veciach, v ktorých koná a rozhoduje krajský súd ako súd prvej inštancie podľa predpisov účinných do 30. júna 2016, rozhoduje o odvolaniach najvyšší súd (rovnako vid' aj uznesenie najvyššieho súdu z 11. júla 2017, sp. zn. 3Obo/18/2017 a uznesenie zo 14. mája 2020, sp. zn. 5Obo/12/2019).

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal odvolanie v rozsahu a z dôvodov v ňom uvedených (§ 379, 380 ods. 1 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a za splnenia zákonných podmienok (§ 219 ods. 3 CSP) verejne vyhlásil rozsudok, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie v časti napadnutého zamietavého výroku potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP) a vo výroku o náhrade trov konania ho zmenil (§ 388 a § 390 CSP) tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

11. K odvolaním napadnutému výroku v časti o zamietnutí nároku žalobcu na zaplatenie sumy 7.958,50 eur s príslušenstvom uvádza odvolací súd, že preskúmaním napadnutej časti rozsudku súdu prvej inštancie a konania, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov vymedzených odvolateľom, ktorými bol pri ich prejednaní viazaný, nezistil opodstatnenosť podaného odvolania. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie rozhodol po riadne vykonanom dokazovaní, z ktorého vyvodil správne skutkové zistenia a závery, ktoré vyústili do napadnutého rozhodnutia. V preskúmvanej časti rozsudok dostatočne, konzistentne a logicky odôvodnil pre rozhodnutie vo veci relevantnými skutkovými a právnymi závermi, ktoré dávali spoľahlivý podklad pre nevyhovenie predmetnej časti žaloby. Odvolací súd sa s týmito dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie stotožnil, poukazuje na ne (§ 387 ods. 2 CSP) a len na zdôraznenie vecnej správnosti preskúmvanej časti prvoinštančného rozsudku uvádza nasledovné.

12. Účelom poistného plnenia je zabezpečenie fyzických alebo právnických osôb pre prípad náhodných udalostí tým, že je im poskytované právo na výplatu peňažných prostriedkov na úhradu potrieb, ktoré v dôsledku takýchto udalostí vznikajú. Základnou povinnosťou poistiteľa je plniť zo zmluvy (ak dôjde ku skutočnosti predvídanej v poistnej zmluve), s ktorou je spojený vznik povinnosti poistiteľa plniť a právo poisteného na plnenie. Pokiaľ ide o nosnú odvoláciu námietku založenú na žalovaným nepreukázanom zaplatení sumy 239.760 Sk (dnes 7.958,50 eur), tak z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa takto v skutočnosti domáha sumy, ktorej zaplatenie žalovaným sám potvrdil už v žalobe a práve toto plnenie bolo dôvodom zníženia ním požadovanej sumy (predstavujúcej žalobcom vyčíslenú hodnotu tovaru poškodeného pri poistnej udalosti) nielen o dojednanú spoluúčasť, ale aj o sumu žalovaným zaplatenú ešte pred začatím konania (výslovne je to uvedené v závere žaloby na č. l. 4 spisu).

13. Keďže skutkové tvrdenie (zahrnuté v žalobe) o takomto čiastočnom plnení nebolo protistranou popreté, súd prvej inštancie ho správne považoval za nesporné (§ 151 ods. 1 CSP). Potom odvolacia námietka, že žalovaný v konaní nepreukázal ním poskytnuté plnenie, predstavovala vo svojej podstate aj požiadavku žalobcu na doplnenie dokazovania uplatneného až v odvolacom konaní. Vykonanie takého dokazovania však nespadá do okruhu prípustných novôt v odvolacom konaní, keďže odvolateľ netvrdil ani nepreukázal splnenie niektorej zo zákonných podmienok pre možnosť zaoberať sa až v štádiu odvolacieho konania skutočnosťami (tvrdeniami) alebo dôkazmi, ktoré z hľadiska ich predostretia stranami neboli predmetom konania pred prvoinštančným súdom. Ide o prejav systému neúplnej apelácie, ktorý sa uplatňuje v odvolacom konaní (§ 366 CSP).

14. Nemožno opomenúť skutočnosť, že dôvod spochybňovania správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie sa síce formálne týkal časti zamietavého výroku rozsudku súdu prvej inštancie (v snahe docieľiť zvýšenie sumy prisúdenej už súdom prvej inštancie o ďalších 7.958,50 eur s príslušenstvom), skutkovo sa ale viazal na takú časť stranami dojednaného poistného plnenia, ktorú žalobca, evidentne si vedomý opaku toho čo v odvolaní tvrdí, teda zániku záväzku žalovaného v dotknutej časti, ani neurobil predmetom konania na súde prvej inštancie. Úspechu jeho snahy korigovať takýto jeho skorší postup až v odvolacom konaní potom bráni kategorická a celkom jednoznačná úprava v ust. § 371 CSP, podľa ktorej žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť.

15. Správnym však nebol rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania, ktorý mal povahu rozhodnutia závislého na čo i len čiastočne napadnutom rozhodnutí vo veci samej (§ 379 písm. a/ CSP). V tomto prípade síce došlo k správne určeniu úspechu žalovaného (percentuálnym vyjadrením podielu zamietnutej časti žaloby na celkovom predmete konania), súd prvej inštancie však opomenul, že takto bol určený iba (tzv. hrubý) úspech žalovaného ako prevažne úspešnej strany sporu. Ak je však výsledkom konania

len čiastočný úspech tej-ktorej strany sporu, pri pomernom rozdeľovaní náhrady trov konania (§ 255 ods. 2 CSP) je rozhodujúcim úspech čistý (daný pomerom úspechu a súčasne neúspechu strany), ktorý sa vypočíta ako rozdiel percentuálne vyjadreného úspechu prevažne úspešnej strany sporu a jej neúspechu, ktorý je zároveň úspechom procesného súperu tejto strany. Nakoľko v tejto veci úspech

žalovaného predstavoval 98,32%

(/118.178,32 - 1.989,60/ : 118.178,32 x 100) a úspech žalobcu zvyšok, teda 1,68%

(1.989,60 : 118.178,32 x 100), výsledkom konania bol prevažný čistý úspech žalovaného v rozsahu 96,64% (98,32 - 1,68). Najvyšší súd preto v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil tak, ako to vyplýva z II. výroku tohto rozsudku.

16. O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd tak, že v konaní úspešnému žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, keďže z obsahu spisu vyplýva, že mu v tomto konaní žiadne trovy nevznikli (bližšie pozri judikát R 72/2018 uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018).

17. Rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej môže podať dovolanie strana, v neprospech ktorej bol rozsudok vydaný, v lehote dvoch mesiacov odo dňa jeho doručenia oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne a čoho sa dovolateľ domáha (§ 428 CSP). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. a/ a b/ CSP).

Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala

jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.